

Humanisten en christenen zijn het volstrekt oneens over een nieuwe abortuswetgeving, maar op één punt bestaat er grote overeenstemming:

Ongewenste zwangerschap voorkómen is beter dan abortus.

Om het aantal abortussen verder te doen dalen dienen voorbehoedsmiddelen technisch nog betrouwbaarder te worden gemaakt en moet de voorlichting zodanig worden opgezet, dat die alle betrokkenen tijdig bereikt. Dank aan N.V.S.H. voor foto's.

In deze Humanist

- Nu de formatie-den Uyl mislukt is door de C.D.A.-opstelling t.o.v. abortus, is de voorpagina gewijd aan dit probleem.
- De Humanistische Militaire Tehuizen vervullen een nuttige taak, maar het voortbestaan staat op het spel, zoals v.d. Belt uitlegt op pag. 4 - 5.
- Het Humanistisch Vormings-Onderwijs wint langzaam maar gestaag terrein. In Amsterdam viel het besluit dit HVO te gaan subsidiëren, schrijft Wieberen Koopmans op pag. 5

Ethiek en democratie

De rol van Van Agt in de abortus-kwestie brengt opnieuw de spanningsverhouding tussen ethiek en democratie aan het licht. Aan de ene kant is het uit democratisch oogpunt onaanvaardbaar dat de persoonlijke ethiek van een minister van zwaarder gewicht zou zijn dan een democratisch genomen besluit.

Aan de andere kant is het ethisch onaanvaardbaar dat een minister slechts een willoos werktuig van meerderheidsbeslissingen zou zijn. De democratie kenmerkt zich door een besluitvorming waarin enerzijds getalsmeerderheden beslissend zijn, maar waarin anderzijds minderheden worden gerespecteerd.

Het probleem doet zich nu voor, dat een christelijke minderheid dreigt een socialistisch-liberale meerderheidsopvatting niet te willen respecteren: dit bedreigt derhalve in dubbel opzicht ons democratisch functioneren.

Maar – kan men tegenwerpen – de socialistisch-liberale meerderheid respecteert toch de christelijke minderheid evenmin door abortus te legaliseren?

Hier moet ik wijzen op het wezenlijke verschil tussen het **verbieden** en het **legaliseren** van abortus. Het verbieden ontnemt iedere burger de keuzevrijheid, het legaliseren maakt deze vrijheid mogelijk: **als abortus gelegaliseerd wordt, wordt niemand gedwongen tegen zijn/haar geweten in te handelen.**

De meerderheid handelt derhalve in beide opzichten democratisch: besluitvorming volgens de spelregels onder respectering van de minderheid. Een minderheid die de vrijheid behoudt om bv door betere voorlichting het aantal abortus-gevallen (dat toch al sterk gedaald is) nog verder te doen dalen. Wat dat betreft heeft men van christelijke zijde nog veel goed te maken: een betere seksuele voorlichting en minder een ethiek-van-boven-af met de staat als zedenmeester.

Ik kan het dan ook helemaal eens zijn met het AR-kamerlid Faber: „Wij zijn als christenen in ons land in de minderheid. Het behartigen van zaken de eerbiediging van menselijk leven betreffend, wordt meer en meer een zaak van onze eigen geestelijke bagage en de daaruit voortvloeiende zeggingskracht”. (Volkskrant 18-8-77).

In een levensbeschouwelijk pluriforme democratie is het onaanvaardbaar dat de overheid vanuit één levensovertuiging andere overtuigingen achterstelt. Te lang nog hebben vele christenen de staat gezien als de meester van hun zeden, en zich meer druk gemaakt om het ethisch gehalte van de zedelijkheidswetgeving dan om het bevorderen van een bewuste en ethisch verantwoorde keuzevrijheid van iedere burger. Hopelijk wordt dat nu anders.

Rob Tielman

Wanneer je met andere Nederlanders over IHEU-zaken vergadert en uitsluitend via schriftelijke berichten op de hoogte raakt van wat humanisten elders bezighoudt, dan lijkt het wel eens of de IHEU alleen maar op papier bestaat. Ik vind het dan ook telkens weer erg plezierig en stimulerend om een aantal van de mensen met wie wij corresponderen, persoonlijk te kunnen ontmoeten op onze jaarlijkse bestuursvergaderingen. Vorige maand was er weer zo'n „board-meeting”, dit keer in Hannover.

Onze Duitse vrienden van de Freireligiöse Landesgemeinschaft Niedersachsen hadden alles voortreffelijk geregeld, inclusief een receptie bij de burgemeester in het pompeuze stadhuis en een gezellige ontvangst op zaterdagavond in Haus Humanitas. Tijdens die ontvangst kregen twee Amerikanen en Ernst van Brakel, directeur van de IHEU, een insigne met gouden rand voor hun verdiensten voor de IHEU. Een van de boeiendste agendapunten is voor mij altijd het verslag van wat de diverse organisaties het afgelopen jaar hebben gedaan. Rob Tielman vertelde wat het Humanistisch Verbond heeft bereikt en wat de plannen zijn; een opsomming die mij trots en de anderen jaloers maakte! Net als in Nederland en in België heeft de Indian Radical Humanist Association – een van de vier bij de IHEU aangesloten Indiase humanistische organisaties – een nota met verlangens en adviezen opgesteld voor de regering, „people's plan for economic development”. De IRHA werkt ook samen met de „People's Union for Civil Liberties” en „Citizens for Democracy” in India.

Verder is men er zeer actief in de bestrijding van obscurantisme (Van Dale: leer, stelsel om de beschaving en verlichting van het volk tegen te houden). Dat gebeurt o.a. door het vertonen, zowel in dorpjes als in academische kringen, van fakirkunsten om te demonstreren dat daar niets bovennatuurlijks achter schuilt.

Abe Solomon, de vertegenwoordiger van de IRHA, zei dat er in India een uitgesproken behoefte is aan een humanistische beweging; vooral de „gewone man” heeft dat nodig om zin aan zijn leven te geven. Verder zei hij letterlijk dat het een verschrikkelijk verlies zou zijn voor India als de IHEU er niet meer was.

Zoals al eerder in de Humanist heeft gestaan, stellen ook in Amerika humanisten – vooral de American Humanist Association, zich teweer tegen vormen van obscurantisme, zoals het streven van de „creationists” om het bijbelse scheppingsverhaal evenveel gewicht toe te kennen in het biologie-onderwijs als de evolutie-leer.

Zorgelijk is ook dat er in Amerika veel stemmen opgaan voor wederinvoering van de doodstraf en voor herroeping van de vrijere abortuswetgeving. Nog een zaak waar Amerikaanse humanisten zich mee bezighouden is de „boat people from Vietnam”, de duizenden Zuid-Vietnamezen die destijds per boot zijn gevlucht. Tot dusver heeft alleen Australië zich bereid getoond ongeveer 10.000 mensen op te nemen.

Goed nieuws is dat de American Ethical Union (naar Nederlands voorbeeld?) een

humanistisch bejaardencentrum gaat bouwen en daarvoor een staatslening heeft gekregen.

Bij de United Nations in New York is ook de IHEU vertegenwoordigd op de permanente informatietoonstelling van non-governmental organizations. Enige leden van de American Ethical Union wonen een paar keer in de week vergaderingen van de UN bij.

Nog een positief bericht: het ledenaantal van het Human-Etisk Forbund in Noorwegen groeide met twintig procent en het HEFIN krijgt nu staatssubsidie.

Om dit verhaal niet te lang te maken, ga ik nu niet verder in op de verslagen van de andere vertegenwoordigde organisaties en op de andere agendapunten zoals het congres in 1978 en allerlei verdere plannen. Wel wil ik nog graag vermelden dat de IHEU-bestuursleden meer eensgezind waren over bepaalde kwesties dan we soms wel gewend waren. Heel duidelijk was dat bij de discussie over politiek, d.w.z. over de vraag in hoeverre de IHEU politieke uitspraken mag/moet doen, een probleem waar ook kerkelijke organisaties mee kampen.

Net zoals het Humanistisch Verbond in Nederland dat voor zichzelf stelt, is de IHEU geen politieke organisatie en zal zich dus nooit met partijpolitiek bemoeien. In hun diverse eigen landen kunnen humanisten dat persoonlijk natuurlijk wel doen. De IHEU kan zich alleen uitspreken over algemene ethische zaken, bijvoorbeeld over schending van mensenrechten. Dat moeten dan geen vage kreten zijn, maar een goed gebaseerd standpunt dat zo mogelijk nog een nieuw, eigen licht op de zaak werpt. Wanneer de IHEU te vaak resoluties indient van het soort dat ook al door talrijke andere organisaties de wereld in wordt gestuurd, maakt dat helemaal geen indruk meer.

Rob Tielman schreef onlangs in Humanist hoe belangrijk het is dat humanisten internationaal samenwerken. Zo'n samenwerking is alleen maar mogelijk als de IHEU behoorlijk functioneert. Het zou dan ook zonde zijn – om een goed-calvinistische term te gebruiken – als de IHEU bij gebrek aan financiën opgeheven zou moeten worden.

Onze situatie is inderdaad erg zorgwekkend: tijdens de board-meeting bleek dat bijna alle humanistische organisaties, mede ten gevolge van de inflatie, in grote financiële moeilijkheden zitten, zodat ze moeite hebben met het voldoen van hun IHEU-contributies. (Wat wij eigenlijk zouden willen – zwakkere organisaties steunen met geld – daar is helemaal nog geen sprake van.)

Vooral de nieuwe leden van het HV die nog niet eerder gelezen hebben hoe zij de IHEU kunnen steunen, noem ik nog eens de mogelijkheden: individueel lidmaatschap inclusief abonnement op „International Humanism” f 45 per jaar of f 650 ineens voor het leven. Losse giften zijn uiteraard ook zeer welkom.

IHEU, Oudegracht 152, Utrecht. Postgiro 1.63.29.69 of AMRO, Utrecht, Rekeningnr. 45.63.98.724. Voor telefonische inlichtingen: 030-312155.

Nettie Klein.

De plechtigheid

We zouden elkaar weer ontmoeten in Zuid-Frankrijk hadden we de vorige keer afgesproken. Ik had daarbij Vence op 't oog, een enig plaatsje, zo'n 10 km boven Nice, waar je eindeloos op terrasjes kunt zitten en kijken naar de mensen, die voorbijkomen. Een stadje met een heleboel pleintjes, die met elkaar verbonden zijn door heel nauwe straatjes. „'t Is hier beeldig, maar wel oud, hè,” hoorden we een Hollandse mevrouw tegen haar man zeggen. Ja, je snuift er zo de 16e eeuw op. Dan moet je alleen wel even de honderden toeristen wegdenken en al die moderne kunst- en souvenirwinkeltjes.

Mijn man en ik zaten op een gegeven moment wat uit te rusten op een bank in een plantsoen in het nieuwe gedeelte van de stad. Een grote stroom auto's en knetterende bromfietsen reed langs ons over het plein en we keken op naar hoge flatgebouwen met aan de straat grote winkels met ijskasten en wasmachines en kleuren-telvisies.

Er kwam een man naar het plantsoen toelopen, met geluidsapparatuur bij zich en een zeer gammel trapje, die twee luidsprekers begon op te hangen aan de bomen vlak bij onze bank. Wij zaten startklaar om hem op te vangen als het trapje het mocht begeven, maar 't liep goed af. De bandrecorder werd geprobeerd, of alles wel in orde was en we hoorden even de stem van Generaal de Gaulle. „De 18e juni,” wist mijn man onmiddellijk, „de herdenking van de rede van De Gaulle in 1940 vanuit Engeland.”

We vroegen het aan de meneer van de luidsprekers, die trots vertelde, dat hij ook een van de oud-strijders was, die die avond tussen zes en half zeven bij elkaar zouden komen voor de jaarlijkse plechtige herdenking bij het monument voor de gevallen. Nieuwsgierig om zes uur present in het plantsoen. We waren de enigen, met de meneer van 's morgens.

Tegen half zeven kwam een groepje mensen aan wandelen, vlaggen voorop, de oud-strijders, voorafgegaan door de burgemeester, die een groot kruis van bloemen torste, met naast hem een keurige dame met een elegante zwarte hoed op en lange handschoenen aan, die een boekje bij rode rozen in cellofaan bij zich had. Ze gingen bij het monument staan en luisterden ernstig naar de oproep tot de strijd tegen de Duitsers van De Gaulle, wiens stem doordringend over het plein schalde, waar het verkeer gewoon doorging en de voorbijgangers op noch omkeken. Ik kreeg prompt weer een brok in mijn keel, zoals altijd bij dit soort gelegenheden, want ik kan daar niet goed tegen.

Terwijl ik iverig stond te slikken, ging er bij het monument van alles mis. De keurige dame zette haar rozen, nog steeds in 't cellofaan, op hun kop bij het monument, waarop een andere dame toeschoot om haastig het boekje om te draaien. Er was ook iets met de minuut stilte, die eerst door de hoornblazer en daarna nog eens door de voorzitter van het comité werd afgekondigd, die elkaar woedende blikken toewierpen. De Mar-seillaise tot slot werd op een verkeerde snelheid afgedraaid, zodat je in gestrekte draf had moeten voortgalopperen om hem bij te houden.

En de oud-strijders stonden daar, de borst vol medailles, stram in de houding, terwijl het volkslied, net als het leven om hen heen, op topsnelheid voortraasde.

Ans Spigt

Te veel intellectuelen?

Mevrouw E. van Albada-van Dien studeerde sterrenkunde o.a. aan de Harvard University, alwaar zij in 1947 haar Ph. D. behaalde.

Zij werkt momenteel op het sterrenkundig instituut van de Amsterdamse universiteit. Het artikel van prof. Hartog over het steeds groeiende aantal afgestudeerde academici dat geen werk kan vinden, was voor mevr. Van Albada aanleiding tot nevendaande reactie. — Red.

Onder de titel „Niet te veel intellectuelen” schrijft F. Hartog in Humanist van 15 juli j.l. een zeer beknopt artikel over een groot probleem. Naar aanleiding daarvan wil ik de volgende opmerkingen maken.

De schrijver stelt, dat er een te grote toeloop is naar de universiteit en dat velen, na voltooiing van hun studie, geen passend werk kunnen vinden. Een numerus clausus of fixus tast „een zeer fundamenteel menselijk recht” aan, n.l. het recht dat ieder bevoegde de studie van zijn keuze moet kunnen volgen. Beperking van het aantal studenten moet daarom geschieden door zwaardere eisen bij het eindexamen VWO, en een diploma-belasting voor afgestudeerden.

Het is mij nooit geheel duidelijk geworden waarom mensen die hun voortgezette opleiding aan een universiteit hebben gevolgd, als klasse apart worden beschouwd, de „intellectuelen”.

Zij, die een universitaire studie kunnen voltooien zijn toevallig begiftigd met o.a. een goed leervermogen. Maar dat betekent niet dat zij essentieel verschillen van hen, die de maatschappij ingaan met begaaftheid op andere gebieden: handvaardigheid, dans, toneel, muziek of beeldende kunsten, geduld voor zieken en debielen, om maar iets te noemen. Ook deze mensen volgen vaak een jarenlange opleiding na hun middelbare school, en vele „intellectuelen” kunnen aan hun speciale prestaties niet tippen.

Een universitaire opleiding is niet „beter” of „meer menselijk geluk brengend” dan een andere opleiding. Wie dan ook meent dat men „twijfelgevallen” te kort doet door ze niet coûte que coûte tot de universiteit toe te laten, begaat discriminatie: men doet het, m.i., voorkomen, of alleen academici zich ten volle kunnen ont-

plooiën, pas echt mens worden, pas echt meetellen.

Dat de universiteit strenger dan nu gebruikelijk zou moeten selecteren om werkloosheid na de studie te beperken, tast geen enkel fundamenteel recht aan; de universiteit is niet alleen-zaligmakend.

Waarom een universitair diploma zou moeten worden bestraft met een diploma-belasting, is mij niet duidelijk. Toegegeven, een universitaire opleiding is kostbaar, maar er is bij mijn weten geen enkele niet-particuliere opleiding, die de overheid geen handen met geld kost, te beginnen met de lagere school.

Als men dan ieder diploma wil belasten, zou men uitkomen bij een gedifferentieerd tarief, en daarmee dicht bij de gedifferentieerde en progressieve inkomstenbelasting die we al hebben. Daarin zit onze bijdrage tot het hoger onderwijs al verdisconteerd.

Iedere Nederlander die belasting betaalt, draagt toch ook bij aan sociale voorzieningen, aan andere vormen van onderwijs etc., ongeacht of hij/zij er profijt van heeft? Waarom dan wel het profijt-beginsel toepassen bij de toelating tot de universiteiten?

Met het beperken van de toeloop naar de universiteit door zwaardere toelatingseisen en eventueel nog meer belasting, verplaatst men het probleem van de jeugdwerkloosheid, en lost niets op. Want nu al kunnen velen na hun eindexamen middelbare school niet de opleiding volgen, die zij wensen, zodat ook voor hen een „fundamenteel menselijk recht” wordt aangetast. Immers vele hogere beroepsopleidingen hanteren een numerus fixus wegens hun beperkte faciliteiten — HTS'en, opleidingen voor fysiotherapeuten, analisten, om er een paar te noemen —, en een deel van wie daar niet terecht kan komt nu naar het hoger onderwijs.

Ook als er voldoende opleidingsgelegenheid zijn zou voor allen die zich aanmelden voor HBO, dan worden deze afgestudeerden toch evenzeer bedreigd door werkloosheid.

Stellingen bij proefschriften

Slakken copuleren vooral voor de gezelligheid (B. E. C. Plesch, Amsterdam VU, laatste stelling).

Het wijnverbruik van de gemiddelde Nederlander is in de laatste tien jaren meer dan verdrievoudigd, het treingebruik is echter afgenomen, waaruit volgt, dat bij de gemiddelde Nederlander wijntje en treintje niet samengaan (J. A. L. Mertens, Groningen, laatste stelling).

Deconfessionalisering van christelijke ziekenhuizen in inrichtingen behoeft niet in strijd te zijn met de bedoelingen van de door het Réveil geïnspireerde stichters (T. Kruijne, Groningen).

Opleiding en werkloosheid zijn twee facetten van hetzelfde probleem: hoe helpen wij onze (jonge) mensen aan een passende werkkring?

Dit laatste probleem kan voor een goed deel worden opgelost door spreiding van werk en van inkomsten. Een paar uur minder betaald werk per week, een paar procent minder verdienen, en voor dezelfde hoeveelheid werk en produkt een paar procent meer mensen inschakelen. Dat brengt mee dat wij voorlopig allen met een beetje minder tevreden zullen moeten zijn.

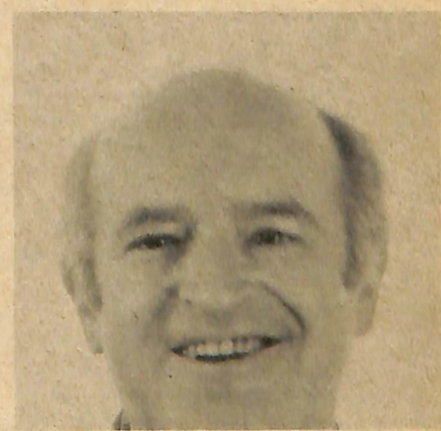
Als wij een paar procent van onze reële koopkracht laten vallen, zijn wij effectief terug op het welvaartspeil van bv. 1972. Hadden we het toen slecht? Zouden er echt, met wat bescheidenheid, niet meer mensen in het arbeidsproces kunnen meedoen? Op een dergelijke wijze worden toch ook universitaire betrekkingen vervuld: men krijgt daar een halve, of 0,8 aanstelling; misschien niet helemaal ideaal, maar er zijn heel wat mensen mee gebaat. En ook als onze koopkracht een paar procent minder zou worden, wordt er niet aan onze sociale voorzieningen getornd; en vooral: onze burgerlijke vrijheden worden niet aangetast. Wat zouden wij allen nog rijk zijn, in goederen en in vrijheid, vergeleken met onze medemensen elders in de wereld.

A'dam — E. van Albada-van Dien

Verbond coördineert publiciteit

De Taakgroep Publiciteit van het Hum. Verbond is eind vorig jaar nieuw leven ingeblazen. Cees Noordewier die als adviseur tot de Taakgroep toetrad, fungeert sinds 1 april j.l. als publiciteitscoördinator. Het Hoofdbestuur ging met die benoeming akkoord.

Cees Noordewier is 48 jaar en sinds 1945 werkzaam in de journalistiek. Hij werkte o.m. bij de Amersfoortse Courant, Dagblad voor Amersfoort, De Veluwe, Het Vrije Volk en het ANP in Den Haag, Amsterdam en Utrecht. In de Domstad was hij 12 1/2 jaar chef van de ANP-redactie. Sinds 1 april j.l. maakt hij deel uit van de redactie van het reclamewakblad „Adformatie”. Jarenlang was hij actief in de NVSH (perschef en redactiesecretaris van „Symbiose”) en de journalistenvakbond NVJ.

Cees Noordewier, de nieuwe publiciteitscoördinator van het H.V.

Voor publiciteitsadviezen kunnen gemeenschappen, gewesten e.d. Noordewier raadplegen. Adres: Meidoornlaan 81, Vianen (ZH), tel. 03473 - 3200.

De Humanistische Militaire Tehuizen

Seine van de Belt was precies 12½ jaar werkzaam als humanistisch geestelijk raadsman bij de krijgsmacht, n.l. van juni 1964 tot december 1976.

Sinds enige maanden maakt hij zijn „vrije tijd”, die hem als gepensioneerde ter beschikking staat, nuttig met het vervullen van het voorzitterschap van de Stichting Humanistisch Thuisfront, dat is de organisatie achter de humanistische militaire tehuizen.

Dat voorzitterschap lijkt een erebaantje. Maar toen men v. d. Belt er voor aanzocht, werd er eerlijk bij gezegd: stel je maar niks voor van erelintjes en lauwerkransen.

In bijgaand artikel kunt U lezen over de sombere situatie van de HMT's – maar ook waarom het noodzakelijk is dat ze blijven bestaan en welke mogelijkheden daarvoor ter beschikking staan. – Red.

Humanistische Militaire Tehuizen, in de wandeling de H.M.T.'s genoemd, bestaan op vier plaatsen: De Leemberg te Nunspeet, de Woldberg in 't Harde, de Huneberg in Havelte en Seedorf in Duitsland. De zaak van het Humanistisch Thuisfront staat er niet zo erg rooskleurig voor om het heel voorzichtig uit te drukken. Natuurlijk wist ik dat al lang; als raadsman voor het Hum. Verbond kun je daar moeilijk onkundig van blijven.

Hoe zorgelijk die toestand is blijkt wel hieruit, dat men enige tijd geleden noodzaak was één van de tehuizen – Het Adlerhuis in Amersfoort – af te stoten. Dat was een harde klap, want het Adlerhuis was de bakermat. Daar is men in de jaren vijftig begonnen, met de bedoeling in geheel nieuwe stijl een militair tehuis op te richten. Er zou een sterk beroep gedaan worden op de eigen creatieve mogelijkheden van de bezoekers om een tegenwicht te scheppen tegen de afstompende werking, de verveling en de leegloop binnen de militaire dienst. Helaas nog steeds geen onbekende termen in de kazernes. Er werden discussie- en muziekavonden georganiseerd, aandacht besteed aan beeldende kunst. Men kon er al of niet onder leiding tekenen, schilderen, boetseren en pottbakken. Tegenwoordig doet men dat overal bijna, maar toen was dat nog heel nieuw.

Natuurlijk kon men er ook gewoon een consumptie krijgen. De verkoop aan de bar is één van de vier poten, waar het bestaan van een militair tehuis op rust.

Het Humanistisch Thuisfront en de stichting, die de militaire tehuizen daarvan beheert, heeft sinds 16 juni een nieuw dagelijks bestuur, bestaande uit de volgende personen:
S. van de Belt, voorzitter
mr. C. Sjenitzer, sekretaris
J. H. K. Harmelink, penningmeester
R. Eckhard, lid
drs. H. Wilmlink, lid
Namens het H.V. heeft ons H.B.-lid
drs. P. G. Postma zitting in het bestuur.

Na deze amputatie zijn er nog vier over. Daarvan heeft Seedorf verreweg de grootste omzet. Het is de kurk, waarop de anderen min of meer drijven, meer min dan meer. De uitgaven blijven stijgen; de inkomsten blijven daarbij ver achter.

Dat de kosten stijgen zal iedereen duidelijk zijn. De salarissen van de medewerkers moeten gelijke tred houden met de algemene trend. Het is de vraag of dat wel helemaal het geval is. Als het niet zo is plegen we een ongeoorloofde roofoverval.

Voor een humanistische instelling een onaanvaardbare situatie.

Binnenkort komen we onvermijdelijk voor grote onderhoudskosten te staan. Maar dat niet alleen. Om bij te blijven en de vergelijking met andere militaire tehuizen ook in de toekomst te kunnen doorstaan zullen we moeten investeren.

Een deel van het geld, zelfs een groot deel komt uit subsidies, maar we moeten toch ook zelf een belangrijk bedrag op tafel leggen. Waar krijgen we dat vandaan?

We krijgen steun uit het bedrijfsleven. Door verschillende oorzaken blijft deze steun nu al jaren gelijk in guldens uitgedrukt. En gezien de inflatie gaat deze post dus achteruit.

Een andere belangrijke bron is onze eigen achterban. Die is maar klein, want buitenkerkelijk Nederland waar we het van moeten hebben is slecht georganiseerd. Toch gaan er straks met de septemberaktie weer duizenden bedelbrieven het land in, die met elkaar een fors bedrag van tienduizenden guldens binnen brengen. Zo hopen we. Maar zelfs als de meest optimistische verwachtingen uitkomen zal de opbrengst niet genoeg zijn om het forse gat in onze begroting te dichten.

Vroeger was er ook nog de huis aan huis- en straatkollekte met een niet te versmaden opbrengst. Maar die bron is geheel opgedroogd. Met geen stok krijg je onze mensen nog de straat op om te kollekteren. Volkomen begrijpelijk natuurlijk, want dat is uit de tijd, maar een verlies is het wel.

En tenslotte nog dit. De militaire tehuizen zijn opgericht (tenminste de humanistische) in de tijd, dat een groot aantal militai-

ren in de weekenden en gedurende de feestdagen zogenaamd paraat moest blijven. Gelukkig is die tijd voorbij en gaat iedereen in het weekend naar huis behalve de wacht. Maar dat betekent wel, dat de militaire tehuizen een deel van hun klandizie missen en daarmee dus inkomsten.

Conclusie: De balans van kosten en baten slaat al een aantal jaren rijkelijk door naar de kant van de kosten. Het tekort gaat in mindering op het kapitaal van het thuisfront. En dat is een griezelige zaak, want we hebben niet veel reserve meer. Kortom financieel verkeren we in doodsnood. Voor de rest is de stichting kerngezond en vol goede wil om de zaak drijvende te houden, de medewerkers in de tehuizen, de mensen op het centraal bureau en het bestuur.

DE BESTAANSREDENEN

Met de bestaansmogelijkheden voor de Humanistische Militaire Tehuizen ligt het dus wat moeilijk. Dat is duidelijk. Maar de bestaansredenen: hoe staat het daar mee? Hoe komt het, kan men vragen, dat het aantal H.M.T.'s zo schamel afsteekt tegen de 48 Protestantse en 45 Katholieke militaire tehuizen?

En dan volgt vanzelf die andere vraag: Waarom eigenlijk aparte H.M.T.'s naast die andere? Is het fijn, dat ze er zijn? Is het nodig (nuttig) ja misschien zelfs noodzakelijk? Vragen, die gesteld moeten worden om de investering in geld en moeite te rechtvaardigen.

Ik stel die vragen niet alleen om er straks zelf een antwoord op te geven al wil ik er wel iets van zeggen, maar ik nodig iedereen uit, zowel de lezers van Ego, dus de belanghebbende clientèle van de H.M.T.'s, als de lezers van Humanist om antwoord te geven op deze vraag in woorden, maar daarna ook graag in daden.

Een klein aanloopje van mijn kant, vatbaar voor aanvulling en misschien voor tegenpraak...

Allereerst is de buitenkerkelijkheid, waarin het humanisme wortelt, als massa-

Radioprogramma's H.V.

Hilversum I, zondags 9.30 uur

zondag 4 september 1977

Aktualiteiten

Samenstelling: Casper Vogel

Presentatie: Karel van de Graaf

zondag 11 september 1977

„Euthanasie was de enige oplossing”

Samenstelling: Rina Spigt

Presentatie: Karel van de Graaf

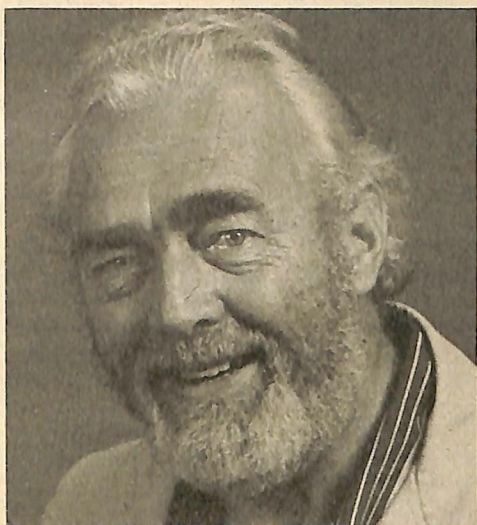
zondag 18 september 1977

Aktualiteiten

Samenstelling: Rina Spigt

Presentatie: Karel van de Graaf

(H.M.T.'s) in nood

„Adriaan Visser, sociaal-cultureel medewerker van de stichting Humanistisch Thuisfront, is tevens actief bij de fondsenwerving van deze stichting betrokken. Daarnaast vervult hij diverse andere functies, waaronder die van voorzitter van de gemeenschap Nunspeet-Harderwijk.

verschijnsel nog piepjong. Rond 1900, dus nog maar 77 jaar geleden, 2,3%, 23 op de duizend, een bijna te verwaarlozen aantal. Bijna iedereen hoorde toen nog tot een kerk. Zonder protest kon men een aantal jaren daarvoor Het Reglement betreffende de Krijgstucht dan ook nog beginnen met de verbluffende zinsnede: Daar de godsdienst de bron is van ALLE geluk, deugd en ware moed..., waar met onverbiddelijke logica uit moet volgen: Dus kunnen mensen, die niet godsdienstig zijn niet..., niet..., en niet... Dat werd weliswaar niet uitgesproken, maar de goede verstaander, nietwaar. Tussen haakjes: Er wordt al jaren gezegd, dat het reglement herzien zal worden. Wanneer gebeurt dat eindelijk eens?

Terug naar ons onderwerp. We kwamen dus erg laat. Dat is de eerste verklaring voor onze achterstand.

Daarbij komt, dat mensen, die op de vraag naar hun godsdienst plachten te antwoorden, dat ze niks waren d.w.z. niet godsdienstig pas na de oorlog in wat grotere getale tot de ontdekking kwamen, dat dit niks niet niks was.

En dan bleef er nog de vrees om zich op deze basis te organiseren en weer ergens lid van te worden. Die vrees bestaat nog steeds. Het is overigens begrijpelijk, dat de mensen, die deze vrees overwonnen en daarmee ook hun plaats in de Nederlandse samenleving opeisten nu niet direkt met groot gejuich door de kerkelijke organisaties zijn ingehaald.

Het territorium was immers al verdeeld. Zeer treuzelend en met bloedend hart werd een plaatsje voor humanisten ingeruimd, als het helemaal niet anders kon. Dat was overal zo, maar zeker in de krijgsmacht. Kerk en krijgsmacht hadden van oudsher een hecht verbond onder het devies: Voor God en Koning. Dat stond indertijd boven de deur van het Militair Tehuis van Kampen.

Aan de andere kant moet ook gezegd worden, dat buitenkerkelijken in het algemeen en humanisten in het bijzonder zich meer voelden aangetrokken tot het onderwijs dan tot het oorlogsbedrijf van het Ministerie van Defensie; meer tot C.R.M. (cultuur, recreatie en maatschappelijk werk) dan bijv. tot politie en justitie.

Dat is, dacht ik, nog zo. We mogen ons dus niet al te veel verbazen over die hechte banden tussen kerk en krijgsmacht. Wie er niet is telt nu eenmaal niet mee.

En tenslotte is men in humanistische kring nooit zo erg enthousiast geweest voor de opsplitsing naar de levensbeschouwelijke zuilen. De voorkeur ging altijd uit, zowel bij onderwijs als ziekenhuiswezen, naar algemene instellingen, waar alle mensen terecht konden, ongeacht hun verschillen in godsdienst, huidskleur, sekse en inkomen. De oprichting van aparte humanistische militaire tehuizen gaat eigenlijk in tegen deze voorkeur.

Zoals we in het onderwijs pleiten voor openbare scholen en samenwerkingsscholen, zo zijn we ook ogenblikkelijk te vinden voor samenwerkingsmilitaire tehuizen, waar iedereen zich thuis kan voelen en waar plaats is voor de dominee, de aalmoesier, de rabbijn en de raadsman.

Dat zou naar onze mening zeker bij kleine kazernes de beste oplossing zijn. Bij grote legerplaatsen als in Seedorf ligt dat wat anders. Militaire Tehuizen moeten niet al te groot worden, want dan verliezen ze een

stuk van hun huiselijkheid en gezelligheid en dat is juist één van de voornaamste redenen van hun bestaan. Maar voorlopig is er geen schijn van kans, dat we die kant op gaan.

Voor Pro Rege verzet zich hiertegen met hand en tand, omdat de Prot. Mil. tehuizen, naar hun zeggen „geheel in dienst moeten staan van de verkondiging van het Evangelie en van de erkenning dat Christus Koning is”.

Dit nadrukkelijk orthodox Christendom maakt het voor andersdenkenden met een andere levensstijl wat moeilijk om zich daar thuis te voelen.

Zo ging het mij tenminste, toen ik indertijd in dienst was. Persoonlijk denk ik nog met dankbaarheid terug aan het Vrijz. Prot. Militair Tehuis in Harderwijk, met een sfeer waarin je ook als buitenkerkelijke vrij kon ademen en je thuis kon voelen. Na de oorlog is het niet heropend. Wel kwamen er een paar H.M.T.'s, eerlijk gezegd te weinig in aantal, waar ik diezelfde sfeer van vrijheid en openheid aantref.

Naar mijn mening moeten we alles doen, wat we kunnen, om ze in stand te houden. Dat is dunkt me een flink offer waard.

Wie dat met me eens is en dit werk mee wil ondersteunen kan dit doen, door zijn/haar bijdrage te storten op giro 20540 van de Stichting Militaire Tehuizen van het Humanistisch Thuisfront.

Al vast hartelijk dank. S. v.d. Belt.

humanistisch

vormings- onderwijs

in Amsterdam proef geslaagd... nu officieel toegestaan

Na drie jaar onderhandelen heeft het gemeentebestuur van Amsterdam vlak voor de zomervakantie besloten ook het HVO te subsidiëren.

Er werd op twee scholen al bij wijze van proef lesgegeven. Dat er veel belangstelling voor was bleek wel uit het grote aantal kinderen dat zich voor HVO had opgegeven en uit de spontane bedankjes van de 6e klassers, die van school gingen.

De kinderen van de **Einsteinschool** stelden een muurkrant samen met:

- ik leer bij HVO makkelijker dan in de klas (Rinus)
- ik heb veel van u geleerd en begrijp nu wat van de verkiezingen (Marcel)
- ik vind het jammer dat het nu afgelopen is; ik had nog wel veel meer lessen willen krijgen (Eric)
- de leukste les vond ik over de rechten van het kind (Joyce)
- de les over blinden vond ik wel leuk maar zielig (Michael)

De kinderen van de **Jan Evertsenschool** maakten een afscheidsboek, waarin o.a. te

lezen stond:

- elke dinsdagochtend was het dan zo ver. Dan gaan we naar de toneelzaal. Erg leuk „toneelspelen” en ergens over praten. En dan gaat de bel. Dan hoor je van iedereen doorgaan...doorgaan!!! (Barbara)
- We konden fijn met u babbelen. En als u uit een boek voorlas moesten wij erover spelen (Sandra)
- De lessen over drugs waren erg belangrijk (Richard)
- Adoptie was een goede les (Danny)
- Ik vind het zonde dat ik het eerste jaar niet bij u zat. Ik dacht dat die lessen van u over God en Jezus gingen. Er waren genoeg andere onderwerpen en namen te bedenken. (Marcel)

Vindt u het ook belangrijk om met kinderen van de basisscholen over dergelijke onderwerpen te praten, geeft u zich dan op voor een regionale applicatiekursus HVO (zie Humanist van 15 augustus j.l.)

**Atie Cramer
Wil Lucas
Wieberen Koopmans**

Samen Spinoza lezen

Natuurlijk is dit opschrift fout. We lezen niet Spinoza, maar zijn „Ethica”. Maar Spinoza „lezen” wil ook zeggen: kiezen, keuren en proeven. En dat gebeurde in de cursus die in de „Internationale School voor Wijsbegeerte” bij Amersfoort van 27 juni tot 2 juli was georganiseerd.

De ruim 50 deelnemers erkenden onderling graag dat het „een kluit was”, maar ook, dat men de moeite er gaarne voor over had. Velen immers zijn eens aan de „Ethica” begonnen, „in meekundige trant uiteengezet” en strandden halverwege of eerder. Maar wie, door toelichting en onderlinge gesprekken gestimuleerd, nu kan doorzetten, wordt een wereld binnengeleid van louter rijkdom aan gedachten en inzicht. Zo ontdek je wat het boeiende geheim is van dit meesterwerk en wat de grootheid van die wonderlijke, bescheiden denker. Vele deelnemers waren vaste klanten van de Int. School, maar een tiental bleek door de aankondiging in „De Humanist” te zijn aangelokt. En het is goed dat deze „School” in onze kring bekend wordt. Humanisten zullen zich er gemakkelijk thuisvoelen.

Gezamenlijk de „Ethica” lezen en over het werk gesprekken voeren biedt de mogelijkheid de diepste inzichten over wat Humanisme is te toetsen aan wat Spinoza

over wereld en mens gedacht heeft. Dat is uiterst vruchtbaar. En het kan, voor mensen die de huidige wereldsituatie politiek, economisch, sociaal en cultureel bewust en wellicht kritisch volgen, veel zaken verhelderen.

Vijf dagen samen-werken gaat niet zo maar zonder meer voorbij. Afwisselend tussen de uren aan gezamenlijk lezen gewijd, onder leiding van dr. Van der Bend, is er veel tijd om gesprekken te voeren, te wandelen, te lezen in de bibliotheek of nog op andere manier bezig te zijn. Daarbij beginnen groepsprocessen te werken. 't Begint ermee dat iedereen de ander die men ergens tegenkomt groet. Dan volgen zo terloops de enkele woorden en opmerkingen. Later worden het kleine kennismakingen, uitwisseling van beoordelingen en ervaringen. De bekendheid wordt verdiept, de namen worden vervangen door voornamen. En aan het eind der week zijn vriendschappen ontstaan. Daaraan werken natuurlijk de gezellige en smakelijke maaltijden wel terdege mee.

Zo ontstaat een open, ruimdenkende, een humanistische sfeer, zonder „burgerlijke” gewichtigdoenerij. Men gaat er graag nog eens een keer naar toe. Het H.V. zou er goed aan doen wat meer contact met deze „Internationale School voor Wijsbegeerte” te zoeken.

W. F. Koeman-Schoorl

Gezondheidszorg

Op het gebied van de hulpverlening in de medische sector voor buitenkerkelijken en de hierbij samengaan geestelijke welzijnszorg ligt een enorm terrein braak. Om een voorbeeld te noemen; van de bevolking in AMERSFOORT is 40% buitenkerkelijk, maar op ziekenhuizen van kerkelijke origine aangewezen. Nu de Gem. Amersfoort in de groei-stadsfeer is terecht gekomen, is er voor de humanistische gemeenschap een gelegenheid om in de ontbrekende „eigen” ziekenhuisbehoefte te voorzien. Eventueel gelijktijdig met een Hum. Ziekenfonds, met een meer menselijke brede sociale basis, waarin ouderen en vrijwillig verzekerden menselijker worden opgevangen. Het klasesysteem en het selecteren naar bezit in de verzorging, zou dan tot een heel lang verleden kunnen gaan behoren.

Het behoeft geen betoog, dat als gevolg van zo'n doorbraak, de Hum. Gemeenschap een explosieve groei staat te wachten. Vanzelfsprekend vraagt zo'n miljoenen kostend project een zeer verantwoorde professionele aanpak. Hoe dan ook, er kan een begin worden gemaakt met oriëntatie-gesprekken en met een ledenbenadering om tot de gewenste activering te komen, waarin het Verbond samen met de buitenkerkelijken kunnen worden betrokken. Doen is het advies.

Amersfoort - W. van de Hoef.

Internationaal Humanisme

In „Humanist” van juli j.l. vraagt mw. Fr. Engel-Hoogbeem om u te laten weten op welke manier ik aandacht besteed aan het internationale aspect van het humanisme.

Welnu: een van de aspecten van dit internationale humanisme is naar mijn inzicht het aandacht besteden aan het ongekend aantal mensen dat over de gehele wereld gevangen wordt gehouden op grond van hun politieke overtuiging of van hun levensbeschouwing, zonder dat zij ooit geweld hebben gebruikt, noch daartoe hebben aangezet.

„Amnesty International” is de organisatie die er voor strijdt deze mensen vrij te krijgen, zich baserende op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, van de Verenigde Naties. Een verklaring die iedere humanist uit het hart gegrepen moet zijn.

Sedert enkele jaren heb ik een paar honderd brieven geschreven aan bijna alle staatshoofden en ministers van justitie van de gehele wereld met het verzoek deze gevangenen vrij te laten op grond van deze verklaring.

Het is een feit dat deze wereld-omvattende uiting van de publieke opinie, op den duur toch invloed heeft.

Ook heb ik individuele gevangenen, door middel van een brief bijstand proberen te verlenen, door hen te wijzen op het feit dat er over de gehele wereld mensen zijn die zeer begaan zijn met hun lot en voortdurend werken voor de rechten van de mens, met de doelstelling dat zij zo spoedig mogelijk zullen worden vrijgelaten”.

Koog a/d Zaan - C. Völker.

HIVOS

U heeft onlangs in Humanist kunnen lezen over HIVOS als nieuwe partner in het medefinancieringsprogramma. Daarbij gaat het om daadwerkelijke steun aan projecten van partnerorganisaties in de derde wereld.

De vraag rijst soms, hoe een dergelijke situatie ontstaan is. Hoe komt het dat zoveel mensen in zoveel landen beneden of net rond het bestaansminimum leven? Is dit altijd zo geweest of is dit langzamerhand gegroeid?

Om zich wat meer met bovengenoemde vraag bezig te houden ligt het in de bedoeling om in het komende winterseizoen een „open” cursus te houden voor mensen die belangstelling hebben voor ontwikkelingssamenwerking en problemen die daar mee samenhangen. De basis van de cursus bestaat uit vier avonden waarin verwerkt zijn:

- een algemene inleiding over ontwikkelingsproblematiek vanuit het verleden en de gevolgen van de toen gevolgde handelwijze voor heden en toekomst;
- verschillende bestaande vormen van ontwikkelingssamenwerking en hulpverlening met hun uitwerking;
- wat kunnen wij in onze eigen situatie doen?

Naar aanleiding van dit laatste onderwerp maakt iedere groep zelf uit waarmee men door wil gaan - vandaar de

naam „open” cursus.

Dit kan bijvoorbeeld zijn:

- dieper ingaan op een bepaald probleem of bestudering van een ontwikkelingsland;
- verworven kennis doorgeven aan anderen, welke methoden men daarbij kan gebruiken;
- organiseren van een actie naar aanleiding van een gebeurtenis of bepaalde situatie;
- fondsenwerving of adoptie van een project. Ook andere mogelijkheden zijn denkbaar.

In Rotterdam en Groningen staan de data voor een dergelijke cursus reeds vast, in Leeuwarden en Eindhoven is men ook bezig met de voorbereiding. Daarnaast kan men zich, liefst met een groep(je), voor deze cursus opgeven waarna de data kunnen worden vastgesteld. Men kan zich ook individueel opgeven waarna bekeken wordt wat de mogelijkheden zijn. De kosten hangen af van plaatselijke zaalhuur e.d. Het materiaal wordt door de veldwerkster van HIVOS verzorgd. Opgaven gaarne naar HIVOS, Huygenspark 37, Den Haag, Tel. 070-882264.

Hopelijk tot ziens,

Suzan Bolland,

Veldwerkster HIVOS

Voor alle gezindten

Het zal iedereen wel eens overkomen zijn, dat op straat of aan de huisdeur plotseling een collectebus onder de neus wordt gehouden ten bate van een of ander goed doel: blindenzorg, een revalidatiecentrum, een kindertehuis of een sanatorium.

De collectant(e) zegt er dan vaak heel nadrukkelijk bij, dat de opbrengst ten goede komt aan alle gezindten. Dat is ongetwijfeld de waarheid, want alle instellingen op medisch, maatschappelijk of sociaal gebied nemen patiënten op van verschillende geloofs- of levensovertuiging.

Maar dat hoeft beslist niet te betekenen, dat die instelling of stichting zélf een neutraal of algemeen, laat staan humanistisch karakter heeft. Integendeel: dikwijls hebben die instellingen een protestants-christelijk of rooms-katholieke signatuur, maar die wordt niet genoemd.

Wie nadrukkelijk informeert naar de doelstellingen of naar de volledige naam van de organiserende instantie krijgt naar waarheid antwoord op zijn/haar vraag. Men zal er heus niet om liegen.

Maar wie niets vraagt, krijgt de waarheid niet te horen, althans niet de hèle waarheid. Dat verzwijgen is heel begrijpelijk,

want de collectant kent uw levensovertuiging niet en zit altijd goed met: „'t is voor alle gezindten". Een te grote openhartigheid kan mensen van een gift weerhouden en zodoende de opbrengst nadelig beïnvloeden.

Nu zal geen humanist er van overstuur raken, als zo nu en dan een paar guldens of rijksdaalders bij confessionele instellingen terecht komen.

Ze doen er, nemen we aan, goed en nuttig werk mee, maar „ergens" klopt zo'n manier van geld-inzamelen toch niet helemaal met strikte normen van eerlijkheid.

Hetzelfde geldt voor het woord „algemeen". De vertaling van „katholiek" luidt weliswaar „algemeen" maar niemand zal bij publicaties van de algemene loterij Nederland vermoeden, dat de door deze stichting ingezamelde gelden voor een belangrijk deel naar katholieke instellingen gaan. Weliswaar niet alléén, maar het steunfonds praktisch humanisme ontbreekt bij de lijst van begiftigden.

Daar moeten humanisten en andere onkerkelijken zélf voor zorgen.

A. Wd

Rotterdam

Het Humanistisch Verbond, gemeenschap Rotterdam, verzorgt weer een najaars-weekend in het August Reitsmahuis te Hoek van Holland. Datum: 24-25 september. Zaterdags is Ila Schouten in ons midden voor de discussie en zondags Jack Tsang.

Verder wandelen en andere ontspanning. De kosten zijn f 35,-, volledig verzorgd. De deelname is beperkt tot ± 50 personen. Wij verzoeken deelnemers te gireren ten name van Tonny de Bruin. Giro nr. 782275, Dumasstraat 20, Rotterdam. (24) Tel. 010-198731 Gelieve evt. dieet te vermelden op de girokaart.

Deelnemers uit Amsterdam kunnen zich voor vervoer in verbinding stellen met Rob Eckhardt, Lorentzlaan 57, Tel. 020-941556 of P. de Dreu, Pirandellostraat 62, Rotterdam (24).

Humanist

eindredacteur a.i.: Aart Weiland
Gedrukt op kringloop-papier bij Lumax, Utrecht.

Redactie-adres: Hum. Verbond,
Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030)
31 81 45.

Abonnementsprijs voor niet-leden:
f 18,- per jaar t.n.v. Humanistische
Pers, postgiro 58, Utrecht.

Vrouwendiscriminatie

Het woord discriminatie wordt veel gebruikt. Meestal door mensen die niet gelukkig zijn met de plaats die zij in de gemeenschap hebben. Zij vinden dat zij ondergewaardeerd worden.

Er is bij ieder mens een drang om door de gemeenschap zo goed mogelijk – en tevens zo hoog mogelijk – gewaardeerd te worden. Er zijn blijkbaar veel vrouwen die vinden dat zij ondergewaardeerd en dus gediscrimineerd worden. Dat is voor deze groep natuurlijk geen prettig gevoel.

Er zijn vele factoren die de waardering beïnvloeden. Wij leven in een maatschappij waar de prestatie de waardering zeer sterk beïnvloedt, los van het feit welk geslacht die prestatie levert. Bovendien wordt deze prestatie over een lange tijd gemeten om daarna eventueel te herwaarderden. Het aantal uren waarin geen prestatie wordt geleverd, om welke reden ook, beïnvloedt ook weer die waardering. Iedere ondernemer zal met het bovenstaande rekening moeten houden, anders wordt er geen goed beleid gevoerd en komen er moeilijkheden.

Het is voorgekomen dat bij twee gelijke machines aan de ene machine één man de gehele dag werkte, terwijl de andere machine door 3 vrouwen, als parttime-werksters, de gehele werkdag om beurten werd bediend. Deze vrouwen meenden recht te hebben op dezelfde uurvergoeding voor hun arbeid als de man van de andere machine en toch kregen zij dit niet.

De oorzaak daarvan was dat de produktie van de machine die de gehele dag door één

persoon werd bediend het grootst was. Daarbij komt dat de bijkomende kosten per werkdag (voor de werkgever) voor één persoon lager liggen dan voor 3 personen bij een gedeeltelijke werkdag. Er waren nog andere verschillen, maar deze zijn te technisch. Er is een speciale commissie in het leven geroepen om deze op het eerste gezicht onbillijke toestand te onderzoeken.

We kunnen stellen dat in Nederland de mogelijkheid aanwezig is om onbillijkheden betreffende gelijke prestatie – ongelijk loon op te heffen.

Ik geloof dat de grootste onbillijkheid betreffende ongelijk loon bij gelijke arbeid niet voorkomt in fabrieken of werkplaatsen, maar bij het verrichten van huishoudelijk werk.

Een vrouw van een opperman met een gezin van 3 kinderen werkt langer, zwaarder, en moet meer prestatie leveren om het huishouden te runnen, dan de vrouw van een hoge ambtenaar of bankdirecteur met 3 kinderen. De vrouw van de opperman wordt bovendien beloond met veel minder aardse goederen.

Dit is een keihard feit waar niets aan te veranderen is.

De enige raad die men vrouwen kan geven om een zo hoog mogelijke vergoeding voor het verrichten van huishoudelijk werk te krijgen is „trouw niet met een opperman, maar met een bankdirecteur".

Een feit is ook dat twee getrouwde vrou-

wen van eenzelfde ontwikkeling en met eenzelfde prestatievermogen niet gelijk gewaardeerd worden. De maatschappelijke positie van hun echtgenoot speelt een zeer grote rol bij de rangorde die ook de vrouwen onderling vaststellen.

Het komt voor dat de één wel en de ander niet wordt opgenomen in een vrouwenorganisatie. De maatstaf die gebruikt wordt is ook weer, wat voor een baan heeft HIJ? In Middelburg werkt een organisatie van vrouwen die borduren, haken en breien. De resultaten daarvan worden eenmaal per jaar een week lang tentoon gesteld in de Statenzaal van het provinciehuis, waar deze werkstukken verkocht worden. Het is daar b.v. mogelijk een werkstuk te kopen dat is gemaakt door *de vrouw van de commissaris der koningin* en dat is héél leuk.

De gelden die de werkstukken opbrengen worden door een speciaal comité van dames afgedragen aan sociale instellingen. In dat comité zitten alleen dames van echtgenoten met een nóg hogere functie dan het toch al hoge gemiddelde van deze organisatie.

De vrouw van een opperman, ± 50 jaar, die haar 3 kinderen met veel inzet en met succes heeft grootgebracht en die het nu makkelijker heeft, omdat de kinderen het huis uit zijn, **kan in deze Middelburgse organisatie niet opgenomen worden**, ook al is zij nog zo bekwaam met naald en draad.

Zouden vrouwen elkaar misschien meer discrimineren dan mannen t.o.v. vrouwen, omdat ze bang zijn zelf niet hoog genoeg te worden gewaardeerd?

Goes - J. van de Linde

Euthanasie

Het nieuwe adres van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie luidt vanaf heden:

Van Eeghenstr. 86, postbus 5331
1007 AH Amsterdam
tel. 020 - 79 35 61.

Uit het kwartaalblad van de NVvVE, d.d. mei 1977, volgt hieronder een deel van het voorpagina-artikel onder de kop:

STERVENSBEGELEIDING

Er is wat aan het veranderen. Het sterven en de dood zijn uit de taboe-sfeer gehaald. Er wordt op de televisie met stervenden over hun gedachten en gevoelens gesproken. Doktoren verklaren openlijk op de televisie dat zij niet om het sterven en de dood heen kunnen.

De dood en het sterven worden niet langer voorgesteld als een ongelukje, een gevolg van een jammer genoeg net tekortschieten van de geneeskunde. Welzijn en welbevinden krijgen langzamerhand meer nadruk dan verlenging van het leven, hoe de omstandigheden ook zijn.

Het is verheugend dat een nieuw humanitair elan opruikt. Er komt weerstand tegen het opbergen van mensen in bejaardenoord en verpleeginrichtingen. Steeds meer wordt er gepleit voor het in eigen woning, omgeving en omstandigheden la-

ten van bejaarden. Ook wordt er gepleit voor sterven thuis, in eigen omgeving, omringd door de naasten. De medische en verpleegkundige verzorging mogen daar wat minder perfect zijn, de menselijke aandacht en liefde kunnen dat ruimschoots compenseren.

Gelukkig wordt er ook steeds meer op vaak uiterst behartigenswaardige wijze gesproken over stervensbegeleiding.

In het verleden waren langdurige ziektes en stervensprocessen uitzonderingen. Men werd ziek en stierf in het algemeen binnen een tijdsbestek waarin door de omgeving maximale aandacht zou worden opgebracht. Dat werkte positief naar die stervende en naar die naasten.

Nu is dat alles vaak langduriger en vooral ook veel ingewikkelder geworden. Ons welzijn kan echter worden bevorderd door bewuster met en naar de dood toe te leven. Door de dood niet als een onafwendbare calamiteit te beschouwen maar als een normaal bij het leven behorende realiteit. Kiezen voor vrijwillige euthanasie is een zinvol alternatief omdat juist nu een onmenselijke dood ons nog steeds bedreigen kan.

Een goede stervensbegeleiding, liever door naasten dan door beroepskrachten, is van het grootste belang. Soms zal stervensbegeleiding uitmonden in euthanasie, soms zal deze euthanasie overbodig maken. Soms.

Morgenstond

Ik meet mij
met het licht van de morgen,
weet alle deuren dicht
en alle luiken voor de ramen
beamen dit lijdzam verzet.

Voor de gesloten poorten,
de neergelaten blinden
oefen ik mijn stem
en slenter naar het neerhof
met de nog slapende dieren.

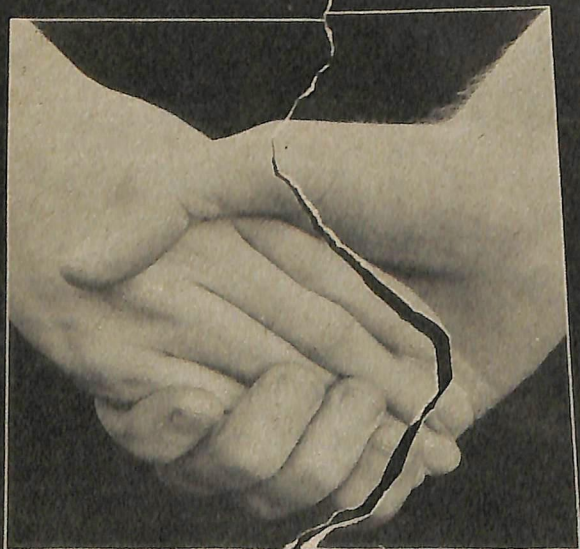
Spoorslags wek ik de haan
en sar de honden in de kennel.
In het stro op de vliering
ontdek ik eindelijk
een poes met zeven jongen.

Het is niet veel
maar toch genoeg
om met een zachte stem
de morgen te beminnen.

Een gedicht van de Vlaming Maurice Trippas, uit zijn bundel „De verkorven queeste”, verschenen 1970 te Brugge en Utrecht, bij Desclée de Brouwer.

Het brekend houvast

hou vast

Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme

„Onzekerheid speelt bij de mensen zeker, dat komen wij heel duidelijk tegen. De vraag van waar zijn we mee bezig geweest. Industrialisatie, technologie, schaalvergroting, vervreemding, anonimiteit, minder band met wat je doet in je werk, geleefd worden, de jachtigheid van de machine. Zowat alle zekerheden zijn gaan wankelen”.

Uit de bespreking van een film over het sterven met de Nederlandse titel: „Tijd van Leven”.

„Geschreven door de Zweedse journaliste Anna Maria Hagerfors, op basis van haar eigen ervaringen. Zij kwam enkele jaren geleden in contact met een jongeman, die nog acht maanden te leven had. Ze begeleidde hem tot het einde en was getuige van zijn toenemende psychische isolement en van haar eigen onvermogen het leven te leven met iemand die ten dode is opgeschreven.”

Uit een krante-artikel over eenzaamheid:

„Eenzaamheid is misschien wel een van de ergste problemen die er op het ogenblik bestaan. Het is een probleem dat er eigenlijk niet zou hoeven te zijn, dat maakt alles nog erger. Want het is immers zo dat mensen elkaar eenzaam maken door elkaar te laten schieten en geen interesse in elkaar te hebben.”

En verder in dit artikel:

„De moedigsten onder de eenzamen lopen doelloos over straat, in de hoop iemand tegen te komen. Of zij gaan naar bars, café's, nachtclubs of prostitués.”

Zo zijn er vele tekenen van vervreemding in onze samenleving.

Sommigen daarvan kloppen aan om hulp bij het steunfonds praktisch Humanisme. Ze willen eens praten over hun problemen. Ze zoeken een houvast. Een geestelijk houvast. Het steunfonds praktisch Humanisme organiseert die hulp. Stelt U hen financieel daartoe in de gelegenheid: postgiro nr. 6168, Amersfoort.

Paulus Buyslaan 23, tel 033-16474.